

REVUO

Monata Aldono al Esperanto Triumfonta

NUMERO 3

1923

JANUARO

EN la antaŭa numero de „Revuo“ ni publikigis bildon de tiu viro, kiu unua kantis la belan himnon: „Tagiĝo, tagiĝo radias en rond’; la ombroj de nokto forkuras el mond’!“

Hodiaŭ ni prezentas al niaj legantoj la bildon de alia pioniro de nia movado, kiu la radiojn de l’ tagiĝo bedaŭrinde povas vidi nur per sia spirita okulo, ĉar li estas blinda — Harald Thilander, la fervora eldonisto - redaktisto de „Esperanta Ligilo“.

Jam unufoje ni publikigis lian portreton (en ET n-o 56) kun lia biografio kaj kun artikoloj pri lia laŭdinda agado. Tiam ni ligis kun la publikigo la peton pri monsubteno al „Esperanta Ligilo“, la organo de la blindaj Esperantistoj. Kaj ne sen sukceso! Eble la hodiaŭa artikoleto atentigos novajn rondojn de samideanoj pri la malbona financa situacio de la blindulgazeto kaj instigos ilin malfermi sian monujon.

Harald Thilander naskiĝis kiel filo de instruisto la 25. okt. 1877 en Breared (sveda provinco Halland). Li estis inteligenta

Harald Thilander.

knabo; sed grava malsano kaŭzis lian blindecon, kiam li havis 6½ jarojn. Kun Esperanto li konatiĝis en 1899, sed nur unu jaron poste li komencis serioze studi la lingvon internacian. En majo 1904 aperis la unua numero de „Esperanta Ligilo“ sub direktado kaj redaktado de prof. Cart en Paris. En 1913 Thilander surpronis la tutan respondecon pri la gazeto kaj daŭrigis ĝin ĝis 1916. Tuj post la milito li klopodis denove eldoni la „Ligilon“, kaj de 1919 ĝi ree aperas pli-malpli regule. „Esperanta Ligilo“ estas la sola legaĵo, kiu

malfermas al la blinduloj de diversaj nacioj la pordojn de la tutmondo.

„Esperanta Ligilo“ estas la hela suno en la malluma vivo de multaj, multaj nevidantaj gesamideanoj.

Helpu ĉiu, ke tiu suno ne estingiĝu!

Mondonacoj por „Esperanta Ligilo“ estas kvitancataj en „Esperanto Triumfonta“.

Nimfo kaj Kaprico.

Sestino. — Originalaĵo de M. Kalina.

*Princo Kaprico, orbukla junulo
Nimfon gracian ekamis pasie . . .
Pro tio ridis torentoj kristalaj,
La papilioj dancis silkeoraj
Kaj kaŝe tremis puncaj orkideoj,
Ĉar amo dolĉas, aĥ, tiel freneze! . . .*

*Sed kiam Nimfo ekamis pasie,
Tiam ekploris torentoj kristalaj,
Kaj papilioj svenis silkeoraj,
Kaj roso perlis blankajn orkideojn . . .
Ĉar estas dolĉe kaj estas freneze,
Ami kapricon, orbuklan junulon.*

*Pri amo muĝis torentoj kristalaj,
Pri amo flustris papilioj oraj,
Pro amo tremis puncaj orkideoj, —
Ĉar amo dolĉas, aĥ, tiel freneze! . . .
Prince kapricas orbukla junulo,
Nimfon gracian amanta pasie.*

*Ĉar la Kapricon ŝi amis pasie . . .
Ĉar amo dolĉas, aĥ, tiel freneze! . . .
Ĉar Nimfon ora karesas Kaprico. —*

*De l' papilioj dancado silk'ora,
Kaj punca honto de la orkideoj,
Kaj de la amo, aĥ, dolĉa frenezo! . . .
De la Kaprico bukloj junaj oraj
Nimfon gracian karesas pasie,
Kiel torentoj ridantaj kristale.*

*Aĥ! . . . kaŝe tremas puncaj orkideoj,
Pro kisoj dolĉaj, pro kisoj frenezaj
De la Kaprico, orbukla junulo,
Amanta Nimfon gracian pasie,
Ridanta, kiel torento kristala,
Li, papilio, dancanta silk'ore.*

*Amo, aĥ, amo dolĉa kaj freneza! . . .
Princon, kapricon, orbuklan junulon,
Nimfo gracia ekamis pasie
Kaj plendis, kiel torento kristala,
Kaj svenis, kiel papilio ora,
Kaj punce floris, kiel orkideo, —*

La neĝa blovado.

Rakonto de A. Puŝkin, tradukita de Antoni Grabowski.

(Fino.)

KION vi bezonas? — „Jadrino estas malproksima?“ — „Ĉu Jadrino estas malproksima?“ — „Jes, jes, ĉu ĝi estas malproksima?“ — „Proksimeta, estos ĉirkaŭ deko da verstoj.“ Ĉe tiu ĉi respondo Vladimiro ekkaptis la kapon kaj restis senmova kiel homo juĝita al la morto.

„El kie vi estas?“ daŭrigis la maljunulo. — Vladimiro ne havis la kuraĝon respondi je demandoj. — „Ĉu vi povas, maljunulo,“ li diris, „preni por mi ĉevalojn ĝis Jadrino?“ — „Ni ne havas ĉevalojn!“ respondis la vilaĝano. — „Ĉu mi ne povas ricevi almenaŭ kondukanton? mi pagos kiom al li plaĉos.“

„Atendu,“ diris la maljunulo, fermante la fenestran kovrilon, „mi elsendos al vi la filon; li vin kondukos.“ Vladimiro atendis,

sed apenaŭ pasis unu minuto, li ree komencis frapi. La fenestra kovrilo sin levis, la barbulo sin montris. „Kion vi bezonas?“ — „Kie estas via filo?“ — „Li tuj eliros, li prenas la botojn. Sed vi malvarmiĝis? Eniru varmiĝi!“ — „Mi dankas, elsendu pli rapide la filon.“

La pordego akre eksonis, la knabego eliris kun bastonego kaj iris antaŭen, jen montrante, jen elserĉante la vojon, kovritan de neĝaj amasoj.

„Kioma horo?“ demandis lin Vladimiro. — „Jam baldaŭ lumiĝos,“ diris la juna vilaĝano. Vladimiro ne parolis jam pli eĉ unu vorton.

La kokoj kantis kaj estis jam luma tago, kiam ili alvenis Jadrinon. La preĝejo estis fermita. Vladimiro pagis la kondukanton kaj enveturis en la korton, al la

pastro. Lia trio da ĉevaloj jam tie ne estis. Kia sciigo lin atendis!

Sed ni returniĝos al la bonaj Nenaradovaj vilaĝistoj kaj ni rigardos kio ĉe ili fariĝas.

Ha, nenio!

La maljunuloj vekigis kaj eniris en la gastĉambron, Gavriilo Gavriloviĉ' en nokta ĉapo kaj mallonga varma surtuto, Praskovja' Petrovna en vata noktsurtuto. Oni enportis la temaŝinon kaj Gavriilo Gavriloviĉ' sendis la knabinon por sciigi de Mario Gavrilovna, kia estas ŝia sano kaj kiel ŝi elripozis. La knabino revenis, sciigante, ke la fraŭlino ripozis malbone, sed ke nun ŝi fartas pli bone kaj ke ŝi tuj venos en la gastĉambron. — Efektive, la pordo sin malfermis kaj Mario Gavrilovna eniris por saluti la patreton kaj la patrineton.

„Kion faras via kapo, Manjo?“ demandis Gavriilo Gavriloviĉ'.

„Pli bone, patreto,“ respondis Manjo.

„Vi kredeble, Manjo, ricevis hieraŭ kapdoloron de forna haladzo,“ diris Praskovja' Petrovna.

„Povas esti, patrineto,“ respondis Manjo.

La tago pasis feliĉe, sed en la nokto Manjo malsaniĝis. Oni sendis en la urbon al la kuracisto. Li alvenis vespere kaj trovis la malsanan en deliro. Aliĝis forta febro, kaj la bedaŭrinda malsanulino du semajnojn sin trovadis sur la bordo de l' tombo.

Neniu en la domo sciis ion pri la intencita forkuro. La leteroj skribitaj de ŝi estis jam bruligitaj; ŝia servantino nenion al iu parolis, timante la koleron de la gesinjoroj. La pastro, la eksa standardestro, la liphara geometriisto kaj la aminda ulano estis diskretaj, kaj nesenkauze. Tereŝka' la veturigisto neniam ion nebezonan eldiris eĉ en malsobra estado. Tial la sekreto estis kaŝata de pli ol duona dekduo da kunsiantoj.

Sed Mario Gavrilovna mem, en senĉesa deliro, elrakontis sian sekreton. Tamen ŝiaj vortoj estis tiel mirindaj kaj neligeblaj kun io, ke la patrino — ne foriranta de ŝia lito — povis kompreni el ili nur tion, ke ŝia filino estis morte amanta Vladimiron

Nikolajeviĉon, kaj ke kredeble la amo estis la kaŭzo de ŝia malsano. Ŝi konsiliĝis kun sia edzo, kun kelkaj najbaroj, kaj fine unuvoĉe ĉiuj decidis, ke videble tia estis la sorto de Mario Gavrilovna, ke la difiniton de l' sorto ni per ĉevalo ne forkuros, ke la malriĉeco ne estas krimo, ke oni ne vivas kun riĉeco sed kun la homoj kaj cetere. Similaj popoldiroj estas mirinde utilaj en tiuj ĉi okazoj, kiam ni mem nur tre malmultan povas elpensi por nia pravigo.

Dume la fraŭlino komencis saniĝi. Vladimiro jam longe ne montris sin en la domo de Gavriilo Gavriloviĉ'. Li estis ja senkuraĝigita per la kutima ricevo. Oni decidis sendi al li kaj sciigi lin pri la nesperita feliĉo, la permeso je l' edziĝo. Sed kia estis la miriĝo de la Nenaradovaj vilaĝistoj, kiam kiel respondon al ilia invito ili ricevis de li duone malprudentan leteron! Li sciigis ilin, ke lia piedo neniam estos en ilia domo, kaj li petis, ke ili forgesu la malfeliĉulon, por kiu la morto restas la sola espero. Post kelkaj tagoj ili sciigis, ke Vladimiro forveturis en la militistaron. Tio ĉi estis en la 1812-a jaro. —

Longe ili ne havis kuraĝon paroli pri tio al la saniĝanta Mario. Ŝi neniam rememorigis Vladimiron. Kelkajn monatojn jam poste, trovinte lian nomon en la nombro de la honore distingiĝintaj kaj grave vunditaj ĉe Borodino, ŝi falis sensente kaj oni timis, ke ŝia febro ne revenu. Sed tamen, glor' al Dio, la sensento ne havis postsignojn.

Dua ĉagreno ŝin renkontis. Gavriilo Gavriloviĉ' mortis, restigante ŝin heredantino de la tuta havo. Sed la heredo ŝin ne konsolis; ŝi kore dividis la malĝojon de la malfeliĉa Praskovja' Petrovna kaj ĵuris neniam apariĝi de ŝi; ili du forlasis Nenaradovon, la lokon de la malĝojaj rememoroj, kaj forveturis por vivi en la ***-a vilaĝo.

Fraŭloj ĉirkaŭadis ankaŭ tie ĉi la amindan kaj riĉan fraŭlinon; sed ŝi donis al neniu eĉ la plej malgrandan esperon. La patrino iam konsilis al ŝi ke ŝi elektu edzon! Mario Gavrilovna balancadis la kapon kaj fariĝis pensema. Vladimiro

jam ne vivis: li mortis en Moskvo, tagon antaŭ la eniro de la Francoj. Lia memoro ŝajnis sankta por Manjo; almenaŭ ŝi konservis ĉion, kio lin povis rememorigi: la librojn, de li iam legitajn, liajn pentrojn, notojn kaj versojn, kiujn li por ŝi transskribis. La najbaroj, sciiginte pri ĉio, miris ŝian konstantecon kaj kun ŝiemo atendis la heroon venkontan fine la fidelecon de tiu ĉi fraŭlina Artemizo.

Dume la milito estis finita kun gloro. Niaj regimentoj revenadis el la alilando. La popolo iris al ili kontraŭen. La muziko ludis militajn kantojn: Vive Henri Quatre, tirolajn valsojn kaj ariojn el Ĵokondo. La oficiroj, kiuj eliris en la militon preskaŭ infanoj, revenis, viriĝintaj de milita aero kaj ĉirkaŭpenditaj per krucoj. La soldatoj ĝoje paroladis inter si, enmiksante ĉiunminute en la lingvon germanajn kaj francajn vortojn. Tempo ne forgesbla! Tempo de l' gloro kaj de l' ĝojo! Kiel forte frapis la rusa koro ĉe l' vorto »patrujo«! Kiel dolĉaj estis la larmoj de l' revido! Kun kia unuanimeco ni unuigis la sentojn de la popola fiereco kaj de l' amo je l' regnestro! Kaj por li, kia estis tiu ĉi minuto!

La virinoj, la rusaj virinoj, estis tiam sensimilaj. Ilia kutima malvarmeco perdiĝis. Ilia ĝojo estis efektive malsobriganta, kiam renkontante la venkintojn ili kriadis: hura!

Kaj en la aeron ili ĵetadis la ĉapetojn.

Kiu el la tiamaj oficiroj ne konfesos, ke al la rusa virino li ŝuldis la plej bonan kaj la plej multekostan rekompencan?...

En tiu ĉi brilanta tempo Mario Gavrilovna vivis kun la patrino en la ***-a gubernio, kaj ne vidis kiel la du ĉefurboj festis la revenon de soldataroj. Sed en la rondurboj kaj la vilaĝoj la komuna ĝojo estis eble ankoraŭ pli forta. La ricevo de oficiro en tiuj ĉi lokoj estis por li efektiva triumfo kaj al la amanto en frako estis ne plezure en lia najbareco.

Ni jam diris, ke malgraŭ sia malvarmeco Mario Gavrilovna kiel antaŭe estis ĉirkaŭata de fraŭloj. Sed ĉiuj devis foriĝi kiam ekmontris sin en ŝia palaco la vundita husara regimentestro Burmin', kun la Georgio en la buton-trueto kaj »kun

interesanta paleco« kiel paroladis la tiamaj sinjoridinoj. Li havis ĉirkaŭ dudek ses jarojn. Li alveturis forpermeso en siajn vilaĝojn, kiuj sin trovis en la najbaraĵo de la vilaĝo de Mario Gavrilovna.

Mario Gavrilovna multe lin distingis. Apud li ŝia kutima pensemeco viviĝadis. Oni ne povus diri, ke ŝi lin koketis; sed la poeto, vidinte ŝian teniĝon, certe dirus: „Se amor non è, ch' è dunque?“

Burmin' estis efektive multe aminda juna homo. Li havis tiun ĉi talenton, kiu plaĉas al la virinoj: la talenton de ĝentila senpena rigardemo kaj de modesta sprito. Lia renkontado kun Mario Gavrilovna estis rekta kaj libera; sed kion ajn ŝi dirus aŭ farus, lia animo kaj liaj rigardoj ĉiam ŝin akompanadis. Li ŝajnis de karaktero trankvila kaj modesta, sed la famo rakontis, ke antaŭe li estis terura sovaĝulo, kaj tio ĉi ne malutilis al li en la opinio de Mario Gavrilovna, kiu (kiel ankaŭ ĉiuj junaj sinjorinoj senescepte) kun plezuro senkulpigis la malprudentaĵojn montrantajn kuraĝon kaj fajrecon de l' karaktero.

Sed pli ol ĉio... (pli ol lia karesemo, pli ol la interesanta paleco, pli ol la bandagita mano) la silentado de la juna husaro vekadis ŝian sciemon kaj fantazion.

Ŝi ne povis ne konscii tion, ke ŝi multe al li plaĉis; kredeble ankaŭ li kun sia sprito kaj koneco de la homoj povis jam ekvidi, ke ŝi lin elektis: kial ĝis nun ŝi ne vidis lin apud siaj piedoj kaj ne aŭdis lian konfeson? kio lin retenadis? la timemo, neapartigebla de l' efektiva amo, la fiereco aŭ la koketado de lerta amisto? Tio ĉi estis por ŝi enigmo. Pensinte bone, ŝi decidis, ke la timemo estis sole la kaŭzo, kaj intencis kuraĝigi lin per pli granda atenteco kaj laŭ la okazoj ankaŭ per karesado. Ŝi preparadis la plej neesperatan disligon kaj malatenteme atendis la minuton de la romana klariĝo. La sekreto, kia ajn ĝi estus, ĉiam premas la virinan koron. Ŝiaj militaj operacioj havis la deziritan finon: almenaŭ Burmin' fariĝis tiel pensema kaj liaj nigraj okuloj kun tia fajro haltadis sur Mario Gavrilovna, ke la decidanta minuto ŝajnis jam proksima. La najbaroj paroladis pri la edziĝo kiel pri fakto jam finita, kaj la bona Praskovja'

Petrovna ĝojadis, ke ŝia filino fine trovis por si indan fianĉon.

La maljunulino sidis unu fojon sola en la gastĉambro, diskuŝigante kartojn (la grande patience) kiam Burmin' eniris en la ĉambron kaj tuj demandis pri Mario Gavrilovna. „Ŝi estas en la ĝardeno,“ respondis la maljunulino; „iru al ŝi, kaj mi vin tie ĉi atendos.“ Burmin' foriris, kaj la maljunulino faris la signon de l' kruco kaj ekpensis: „nun eble la afero hodiaŭ finiĝos!“

Burmin' trovis Marion Gavrilovna'n apud la laĝeto sub saliko, kun libro en la manoj kaj en blanka vesto, kiel efektiva heroino de l' romano. Post la unuaj demandoj Mario Gavrilovna intence ĉesis subteni la interparolon, fortigante tiel la duflankan senkonsilecon, de kiu oni povis liberiĝi nur per subita kaj decida klarigo. Tiel ankaŭ fariĝis. Burmin', sentante la malfacilecon de sia pozicio, diris ke li serĉis jam longe la okazon por malkovri al ŝi sian koron, kaj postulis minuton da atento. Mario Gavrilovna fermis la libron kaj mallevis la okulojn por signo de l' konsento.

„Mi vin amas,“ diris Burmin', „mi vin amas pasie... (Mario Gavrilovna ruĝiĝis kaj mallevis la kapon ankoraŭ pli multe.) Mi faris sengardeme, donante min al la aminda kutimo vidi kaj aŭdi vin ĉiutage... (Mario Gavrilovna rememoris la unuan leteron de St. Preux.)

Nun estas jam tro malfrue batali kun mia sorto; la rememoro je vi, via aminda sensimila imaĝo, de nun estos la turmento kaj la konsolo de mia vivo; sed al mi ankoraŭ restas plenumi la malfacilan devon, malkovri al vi la teruran sekreton kaj meti inter ni netrapaŝeblan barilon...“

„Ĝi ĉiam ekzistis,“ — interrompis kun viveco Mario Gavrilovna, — „mi neniam povis esti via edzino...“

„Mi scias,“ respondis li trankvile, „mi scias ke iam vi amis, sed la morto kaj tri jaroj da plorado... Bona, kara Mario Gavrilovna! ne penu forpreni de mi la lastan konsolon; la penson, ke vi konsentus fari mian feliĉon, se...“

„Silentu, pro Dio, silentu; vi min turmentas.“

„Jes, mi scias, mi sentas, ke vi estus mia, sed... mi plej malfeliĉa kreitaĵo... mi estas edzigita!“

Mario Gavrilovna ekrigardis lin kun miriĝo.

„Mi estas edzigita,“ daŭrigis Burmin'; „mi estas edzigita jam la kvaran jaron, kaj mi ne scias, kiu estas mia edzino, kaj kie ŝi estas, kaj ĉu mi devas ŝin iam revidi!“

„Kion vi parolas?“ ekkriis Mario Gavrilovna; „kiel ĝi estas mirinda! Daŭrigu! mi rakontos poste... sed daŭrigu, estu tiel bona!“

„Je l' komenco de l' 1812-a jaro,“ diris Burmin', „mi rapidis Vilnon, kie troviĝis nia regimento. Alveninte unu fojon sur ian poŝtan stacion malfrue en la vespero, mi ordonis kiel eble plej rapide almeti la ĉevalojn kiam subite levis sin terura neĝa blovado; la poŝta inspektoro, kiel ankaŭ la postiliono konsilis al mi, ke mi atendu. Mi iin obeis; sed ia nekomprenebla maltrankvilo min ekregis: ŝajnis, ke iu min puŝadis. Dume la neĝa blovado ne trankviliĝadis; mi ne povis min teni, mi ordonis ree almeti la ĉevalojn kaj forveturis malgraŭ la ventego. Al la postiliono ŝajnis pli bone veturi trans la rivero, kio devis plimallongigi nian vojon per tri verstoĵoj. La bordo estis kovrita de neĝo; la postiliono transveturis flanke de la loko, kie ni devis elveturi sur la vojon, kaj tial ni nin ektrovis en nekonata loko. La blovego ne ĉesadis; mi ekvidis lumeton kaj ordonis veturi tien. Ni alveturis en vilaĝon; en la ligna preĝejo estis lumo.

La preĝejo estis malfermita; post la barilo staris kelkaj glitveturiloj, en la vestiblo iradis homoj. »Tien ĉi! Tien ĉi!« ekkriis kelkaj voĉoj. Mi igis la postilionon antaŭveturi. »Sed permesu, kie vi estis tiel longe!« diris al mi iu, »la fianĉino sin trovas en sensenta estado; la pastro ne scias, kion fari; ni jam estis pretaj veturi reen. Eliru pli rapide!« Silentante mi elsaltis el la glitveturilo kaj eniris en la preĝejon, malforte lumigatan per du aŭ tri kandeloj. Knabino sidis sur benko en malluma angulo de la preĝejo; alia frotis ŝiajn tempiojn. »Glor' al Dio,« ŝi diris; »fine vi alveturis! Vi preskaŭ mortigis la fraŭlinon!«

Maljuna pastro proksimiĝis al mi kun la demando: »Ĉu vi ordonas komenci?« — »Komencu, komencu, patreto,« mi respondis senpense. Oni levis la knab-inon. Ŝi al mi ŝajnis ne malbela . . . Nekomprenebla, nepardonebla knabeco . . . mi staris apud ŝi antaŭ la altaro; la pastro rapidis; tri viroj kaj la servantino subtenadis la fianĉinon kaj estis okupataj nur per ŝi.

Oni nin edzigis. »Kisu vin,« oni diris. Mia edzino turnis al mi sian palan vizaĝeton. Mi volis ŝin kisi . . . Ŝi ekkriis: »Ho, ne estas li! ne li!« kaj falis sen sentoj. La atestantoj direktis sur min la terurigitajn okulojn. Mi turniĝis, eliris el la preĝejo sen ia malhelpo, ĵetis min en la glitveturilon kaj ekkriis: »for! antaŭen!«

„Dio mia!“ — ekkriis Mario Gavrilovna. — „kaj vi ne scias kio fariĝis kun via bedaŭrinda edzino?“

„Mi ne scias,“ — respondis Burmin'. — „mi ne scias, kiel oni nomas la vilaĝon, kie mi edziĝis; mi ne memoras, el kia stacio mi veturis. En tiu ĉi tempo mi tiel malmulte scietis la gravecon de mia krima ŝerco, ke, forveturinte de la preĝejo mi ekdormis, kaj revekiĝis la duan tagon frue, jam sur la tria stacio. La servo, kiu estis tiam kun mi, mortis en la milito, tiel ke mi ne havas eĉ la esperon trovi tiun ĉi, kun kiu mi ŝercis tiel terure, kaj kiu estas nun tiel terure venĝita.“

„Dio mia, Dio mia!“ diris Mario Gavrilovna, kaptinte lian manon: „Tio estis vi? kaj vi min ne rekonas?“

Burmin' ekpaliĝis . . . kaj ĵetis sin al ŝiaj piedoj . . .

Japanaj Vivreguloj por la popolo.

La japana registaro lastatempe ordonis disvastigi per sennombraj flugfolioj regulojn por la fortigado kaj sanigado popola, kiuj povas esti utilaj ankaŭ por aliaj nacioj.

Jen la Esperantigita teksto de la 10 reguloj:

1. Enlitiĝu fruvespere kaj leviĝu ĝustatempe en la mateno.

2. Kiel eble plej longan tempon de viaj liberaj horoj pasigu en la bela, freŝa naturo. Pripensu, ke la suno estas forta, tre efika sanigilo.

3. Moviĝu multe en la freŝa aero kaj tion farante spiru profunde kaj regule.

4. Dormu en malluma, senbrua ĉambro; via dormo daŭru 6, maksimume 7 horojn. Knabinoj kaj virinoj bezonas iom pli longan dormon.

5. Unu tago de la semajno estu plena ripoztago. En tiu tago oni eĉ ne skribu aŭ legu.

6. Prenu malmulte da teo aŭ kafo; evitu ankaŭ la ĝuon de tabako, opiumproduktoj kaj alkoholaĵoj.

7. Estas konsilinde manĝi viandon nur unu fojon ĉiutage. Lakto kaj laktoproduktoj, fruktoj, legomoj, ovoj kaj farunaĵoj estas pli sanigaj kaj pli bonfartigaj.

8. Banu vin ĉiutage. Unu aŭ du fojojn ĉiusemajne estas konsilinda apliko de vaporbano; sed antaŭe lasu esplori vian koron, ĉu ĝi estas sufiĉe forta, por akcepti sensufere tiajn banojn.

9. Por viaj vestaĵoj preferu ŝtofojn krude teksitajn, kiajn oni uzas por la fabrikado de subvestoj. Uzu malpezan kapkovraĵon kaj precipe konformajn ŝuojn jam de la frua junaĝo.

10. Gardu vin kontraŭ emocioj. Ne senbridigu vian pasion. Ne ĉagreniĝu pro la estonteco, kiun vi ne konas antaŭe. Ne rakontu al viaj kunuloj malagrablajn okazaĵojn kaj ankaŭ ne aŭskultu tiajn.

Trad. *Mŭdjekeewis*.

Negra saĝeco.

Pri strangaj ekzemploj de plastike formita vivsaĝeco ĉe la okcidentafrikaj negroj raportas la verko „La animo de l' negroj“ de Delarosse. Jen kelkaj proverboj cititaj de li:

1. Vidante, ke ekbrulas la barbo de via frato, surverŝu la vian per akvo.

2. Via lango estas leono; se vi ĝin ne katenas, ĝi vin glutos.

3. Karbo mokas cindron.

4. Larmoj ne estas videblaj kiam pluvas.

Trad. *Mŭdjekeewis*.

La gajnintoj de la Nobelpremio por ĥemio.

La Nobelpremio por 1921 la sveda akademio de sciencoj donis al p-ro Frederik Soddy, Oxford, kaj tiun por 1922 al d-ro Francis William Aston, Cambridge.

La du anglaj sciencistoj sin okupis je la esplorado de l' naturo de la ĥemiaj elementoj. Ili formulis la ideon pri „izotopio“ (t. e., ke ekzistas substancoj plene identaj, sed diferencaj laŭ atompezo) kaj pruvis, ke elementoj, kiel ekzemple ĥloro, hidrargo, kaj neono, konsistas el miksaĵoj de „izotopoj“.

Antaŭ 20 jaroj Soddy kune kun Rutherford riskis starigi la hipotezon, ke la energio, elradianta el radiumaktivaj materioj, devenas el atomdisfalo de l' elementoj. En la jaro 1903 li eltrovis kune kun Ramgay, ke la emanacio de l' radiumo disfalas produktante heliumon, kiun fakton ili pruvis spektroskope. En la jaro 1913 Soddy kune kun Fajans povis proklami kun certeco, ke la finprodukto de la radiumaktiva disfalo de urano, thoriumo, aktiniumo estos plumbo (iom diferenca de l' ordinara plumbo laŭ atompezo pro ĝia izotopa formo).

La speciala merito de Aston estas, ke li perfektigis la metodon de la elektromagneta analizo de l' elementoj tiel ke pere de la lasta li sukcesis konstati konc. grandan nombron de elementoj, ĉu ili estas homogenaj aŭ izotopaj miksaĵoj.

En la gazeto „Nature“ Aston el siaj esploradoj de l' elementoj tiras jenan konkludon:

„La plej grava rezultato de miaj mezuradoj estas, ke — escepte de heliumo — la pezoj de ĉiuj mezuritaj atomoj prezentas entierojn“ (ne frakciojn). En la jaro 1815 Prout estis stariginta la hipotezon, ke ĉiuj elementoj konsistas el atomoj de „profilo“ (elemento fiktiva, kiun Prout penis identigi al oksigeno). Nun tiu ĉi hipotezo reviviĝis kun la ŝanĝo, ke ni havas du specojn de praatomoj, t. e. la atomojn de pozitiva kaj negativa elektreco. La lastajn ni konas de-

longe je la nomo: „elektronoj“. Nuntempe kun certeco oni povas konsideri la elektronojn kaj protonojn kiel la konstruerojn, el kiuj konsistas la atomoj de ĉiuj elementoj.

—
Kiuza.

La Geofiziko kiel helpilo ĉe la ekspluatado de minejoj.

Antaŭ nelonge mi ĉeestis praktikan prezentadon de la seisma procedo kune kun turnebla pesilo, destinita por la esplorado de montaraj tavoloj kaj ekspluateblaj kuŝejoj.

Jen konciza priskribo de tio, kion mi vidis:

La afero estas precipe pri la serĉado de karboj, minaĵoj, saloj ktp. helpe de la menciita turnebla aŭ „torsia“ pesilo. Ĉi tiu aparato (elpensita de la hungaro Eötvös kaj praktike perfektigita de la germano Schweydar) indikas aŭtomate la diferencon inter la specifaj pezoj de diversaj ŝtonaĵoj kaj mineraloj. Per ĝi oni povas konstati, ĉu kaj kie en la tero troviĝas mineraloj. Krom tio oni uzas esplormetodojn kun magnetaj kaj elektraj aparatoj.

Oni prezentis ankaŭ tute novan procedon uzante arte kaŭzitajn terskuojn, por konstati la profundecon, specon kaj amplekson de montaraj tavoloj kaj ekspluateblaj kuŝejoj. La skuojn oni estigas per etaj eksplodoj aŭ „faligiloj“ sur la tera supraĵo; la vibrantaj aer-ondoj produktataj de ili, estas aŭtomate registrataj per facile transporteblaj seismografoj.

La eksperimentoj praktike prezentataj sur libera kampo konvinkis min, ke la seisma procedo kune kun la torsia pesilo estas tre rimarkindaj novaĵoj; kiuj sendube subtenos plej efike la ekspluatadon de minejoj.

—
Kiuza.

Epitafio.

(Per heksametro.)

*Haltu por unu moment' kaj vidu, pasanto honesta,
Tie ĉi pace sub kruco kaj sub marmorŝtono prem-
anta
Kuŝas restaĵo de hom'. Li estis, dum vivo, modesta
Tamen por pacà estonto laboris li per Esperanto.*

M. Soloviev, Serbio.